De beelden die de DDR-revolutie veranderden

Oost-Duitse journalisten filmden Montagsdemonstration in Leipzig

Achtergrond - 9 oktober 2014 - Auteur: Redactie Duitslandweb

Twee Oost-Duitse journalisten maakten 25 jaar geleden de enige bestaande beelden van de Montagsdemonstration van 9 oktober 1989 in Leipzig, waarbij meer dan 70.000 mensen tegen het DDR-regime demonstreerden. De journalisten kregen het filmmateriaal in hun onderbroek naar het Westen.

Siegbert Schefke en Aram Radomski reden op 9 oktober 1989 met twee geleende Trabantjes van Berlijn naar Leipzig. Schefke had zijn huis in Oost-Berlijn stiekem via het dak verlaten - hij was bang dat de Stasi, de Oost-Duitse geheime dienst, hem bespioneerde.

Een week eerder waren beide journalisten ook al in Leipzig geweest, waar sinds begin september elke maandag na het traditionele vredesgebed in de Nikolaikirche werd gedemonstreerd. De vredesbeweging was een van de plaatsen waar de oppositie tegen het DDR-regime samenkwam. De deelnemers aan de *Montagsdemonstrationen* eisten onder meer vrijheid om te reizen. Schefke en Radomski liepen mee, maar durfden toen niet te filmen, bang dat ze teveel zouden opvallen.

De reporters wisten dat ze in de gaten werden gehouden. De Stasi was er van overtuigd dat zij onderdeel uitmaakten van een geheim netwerk dat geleid werd door de West-Duitse inlichtingendienst BND. Dat was niet zo: Schefke en Radomski werkten zelfstandig en hadden alleen contact met Roland Jahn, tegenwoordig beheerder van de Stasi-archieven, maar destijds als journalist werkzaam in West-Berlijn nadat hij in 1983 de DDR was uitgezet.

Duizenden militairen

Montagsdemonstrationen
De wekelijkse demonstraties die op maandag 4 september 1989 in Leipzig begonnen, kregen navolging in andere steden als Dresden en Rostock. Na 9 oktober sloten steeds meer mensen zich erbij aan. Begin november liepen in Leipzig meer dan 300.000 mensen mee. De massademonstraties waren een belangrijk onderdeel van

> de vreedzame revolutie in de DDR en vormden de opmaat tot de val van de Muur op 9 november.

Toen Schefke en Radomski op 9 oktober weer naar Leipzig reden, kwamen ze onderweg konvooien met militairen en politie tegen. Op dat moment knepen beide journalisten hem behoorlijk, vertelt Schefke op de website Gedächtnis der Nation, een online archief dat getuigenissen van Duitsers uit de 20e eeuw verzamelt. “Ik dacht: ze halen duizenden militairen toch niet voor niets naar Leipzig?”

Maar de reporters wilden de beelden per se maken. Journalisten uit het Westen werden op dat moment Leipzig niet meer binnen gelaten. Schefke en Radomski zochten een huis met een balkon uit met goed zicht over de ring waar de demonstranten liepen. De bewoners van het huis lieten hen binnen, maar bleken twee kleine kinderen te hebben. “Toen dacht ik: de Stasi is niet dom, die kunnen precies de hoek uitrekenen van waar gefilmd werd, de woning ontdekken en dan zou die familie met twee kleine kinderen - dat wilde ik niet”, aldus Schefke.

Kerktoren

Een dominee liet de journalisten uiteindelijk toe tot de toren van zijn kerk aan de ring in Leipzig. Daar maakten ze de enige bestaande beelden van deze belangrijke*Montagsdemonstration*. De meer dan 70.000 demonstranten riepen “*Wir sind das Volk - keine Gewalt*” (Wij zijn het volk - geen geweld). Ze vreesden, net als Schefke en Radomski op de kerktoren, een gewelddadige confrontatie met de politie. Een dag eerder was protest in Berlijn wel neergeslagen. Maar het DDR-regime, overdonderd door het massale protest, greep dit keer niet in. Het bleek

een keerpunt in de revolutie.

Schefke en Radomski durfden na de demonstratie de kerk niet meteen te verlaten. Ze hadden de Stasi op de daken van de huizen in de buurt gezien en waren bang dat die hen ook zouden zien. Ze hielden zich een poosje verstopt in het huis van de dominee tot diens zoon meldde dat de kust veilig was. “Toen zijn we naar het hotel gegaan”, vertelt Schefke. “Daar kwamen we een bevriende journalist van Der Spiegel tegen. Hij zou de videoband transporteren.” Lachend: “Ik trek de band uit mijn onderbroek, geef die aan hem, en hij stopte hem in een reflex ook in zijn onderbroek.”

West-Duitse journaal

Schefke en Radomski reden dezelfde nacht nog terug naar Oost-Berlijn, waar Schefke weer via het dak zijn woning in sloop. De Spiegel-journalist smokkelde de tape met de trein de DDR uit. De volgende avond zond het West-Duitse journaal de filmbeelden van de kerktoren in Leipzig uit en gingen ze de hele wereld over.

“Ik wil de zaak niet dramatiseren”, zegt Schefke, “maar beelden overtuigen mensen. Veel DDR-burgers hebben de beelden gezien en hebben de maandag daarop moed verzameld en gezegd: ‘nu gaan we daar ook heen’. Als je ziet dat er 70.000 mensen waren op 9 oktober, dan waren het er de week daarna meer dan 200.000. Dat kunnen beelden bewerkstelligen, beelden spreken mensen aan. Dan denk je: dat zijn er zo veel, daar moeten we bij zijn. Hoe leggen we dat anders later onze kinderen uit?”

Dit is een artikel gedownload via duitslandinstituut.nl.

Artikel: https://duitslandinstituut.nl/artikel/8910/de-beelden-die-de-ddr-revolutie-veranderden